

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

F ante E

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107476)

domini sui mortem per venenum pollicetem, vincium ad regem remisit.

Fabricianus. Fabriciani filius, qui matrem Fabiam interfecit, quod illa maritum suum occidisset, ut liberius adulterium cum Petronio adolescentente committeret. Auctor Dositheus apud Plutarchum.

Fibullinus deus. [Ger. Der Syriaherzog bey dem Nömeren wodem sie offerren] sicut dicitur in antiken zu reden. Qui prius primò facti incipientibus præesse putabatur: cui etiam Romani sacrificabant, quum primò liberi eorum facti incipientibus. Auctor Nonius, citans testimonium Varonis de libris educandis.

Fidius, Pompejanus miles, cujus meminit Alineus Pollio, apud Cic. lib. 10. Epist.

Falacrum. Falacrum, Ptolemæo 7. Europæ tabula, promontorium est Sicilia, quod nonnulli idem esse credunt, quod vulgò hodie appellatur Melazzo, vel Rascolum.

Falerii, urum. Falicorum, Oppidum fuit Falicorum in Tuscia mediterraneis. Auctor Ptolemæus lib. 3. cap. 1.

Falerius ager, teste Plin. lib. 14. cap. 51. Campaniæ tractus est, qui à ponte Campano incipit, læva partibus urbanam coloniam Syllanam. Totus hic tractus vitiferos habet colles, generosissimo vino nobiles, quod à regionis nomine etiã falerium est appellatum. Huic inter generosa Italiæ vina, secunda nobilitas tribuebatur. Prima enim laus dabatur Pucino, quod à Græcis Pucinum appellabatur. Nequaquam verò mirū videri debet, si hoc vini genus hodie, aut prius ignotum sit, aut minus celebre, quum etiam Plinii seculo (ut ipse testatur) exoleveret, culpa agricolarum, copia magis studium quam bonitati. Pro vino frequentissimè neutri generis est: Tibullus tamen in masculino genere usurpavit. Nunc (inquit) mihi fumosos veteres proferre Falernos.

Falerii, Falicorum, Populi Hetrurici fuerunt, quorum oppidum Faleri, Falicorum Stephano vocabatur. Ovidius Adde Ienem Tatium, Iunonicolasq; Faliscos. Vulgò, Monte Falisco.

Faliscus venter, non dissimilis Lucanici, inventus primò in Faliscis. Papii. lib. 4. Sylvarum: Non Lucanica, non graves Falisci. Mart. lib. 1: Et Lucanica ventre cum Falisco.

Fanesii. [Germ. Was ist ein Wittenstigen hohes Meer / was ist so gree oben haben / als Plin. schreibet / das ist sich mit dem bedeckten thum.] Populi in Oceano Septentrionali, qui (ut ait) Plin. lib. 4. cap. 13. tales habent aures, ut eorum nuda corpora his regantur.

Fanestræ colonia, Pomponio Vmbriæ, sive agri Gallici oppidum est, non procul à Pisauri urbe, & Metauro amne, quod à Plin. lib. 3. cap. 14. Fanum fortunæ appellatur. Vulgò Fano. Vide PANOTII.

Fannius, Duorum oratorum nomen, quorum meminit Cicero in Bruto: Horum (inquit) orationibus adjuncti sunt duo C. Fannii, Marci filii: quorum C. Fannius qui Consul cum Domitio fuit, unam orationem de sociis & nomine Latino contra Græcchum reliquit, sanè & bonam, & nobilem. Alter autè C. Fannius, M. F. C. Latii gener, & moribus & ipso dicendi genere durior. Hæc ille.

Fanum fortunæ, Fanum Stephano, Agri Gallici urbs est, teste Plin. lib. 3. cap. 14. in litore Adriatico, inter Pisaurum & Senogalliam, non longè à Metauro amne sita: sic dicta quod in ea pulcherrimum Fortunæ templum fuerit. Huius urbis incolæ, Fanenses: & colonia ipsa, Fanestræ à Pomponio appellatur. Vide Panestræ colonia.

Fanus, Deus qui euntibus præerat, vel deus anni. Cujus imaginem quum Phœnices vellent exprimere, draconem sinxerunt in orbem redutum, caudamq; suam devorantem, ut appareat mundum in se revolvi. Macrobius.

Faran. [Ist paria. Fanus.] Oppidum trans Arabiam, Sarracenis iunctum, qui in solitudine vagi errant. Pharan (inquit Stephanus) oppidum est inter Aegyptum & Arabiam: à quo fit gentile Pharanites, Fananus, & possessivum, Pharaniticus, Fananus.

Farfarius, sive Farfar. [Germ. Ein Fluss in Syrien so vnden am Berg Libano entspringt.] Syria fluvius, qui ex radicibus Libani montis emittitur, & per Antiochiam fluens, Syriaco miscetur mari. Farfarus etiam dicitur fluvius per Sabinos fluitans, de quo Ovidius: & amonæ Farfarus undæ. Alio nomine dicitur Fabaris, penultima correpta. Virgil. lib. 7. Aeneid. Qui Tyberim, Fabarimq; bibunt. Farfarum vocat Plautus in Pœnulo arborem populam: Prolecebam (inquit) eos ut folia farfari, quæ levi pulsu venti alicujus, Autumno universa aliquando cadunt.

Fasces, idis, Dicta est Diana, à fasce lignorum, in quo absconditum ejus simulacrum Orestes & Iphigenia ex Taurica regione Ariciam attulerunt.

Fatidius. [Germ. Ein Wäld der Nörmischen wechsen / wechsen sie zu nach offerren / vnd kein Wäld person darzu nur (schwedens dörff.)]

De quo nomen erat cui à Romanis matronis in operto sacra fiebant nocturno tempore. Viri autem tanta cura ab ejus sacris arcebantur, ut vel in eadem ejus inspicere, capitale haberetur. Rationem hujus asserit Macrobius, libro 1. Satur. cap. 12: Fatuam dum inter homines ageret, Fauni uxorem fuisse tanta pudicitia, ut perpetuò gynæcio: hoc est, mulierum conclavi inclusa, nullum unquam virum præter maritum aspexerit. Varro eandem esse existimat quæ & Telluris & Terræ nomine à Romanis colebatur. Fatuæ autem nomine à fando delectum voluit, quod infantes partu editi, non prius vocem edunt quam terram attigerint. Eadem & Bona dea vocata est, quod omnium nobis ad victum bonorum causa est: & Fauna quod omni usu animantium favet: & Ops, quod ipsius ope vita constat.

Fatidius, Qui & Faunus dicitur est, Pici Latinorum regis filius, cujus uxor Fatua, vel Fauna dicta fuit. Vide Servium in illud Virg. lib. 7. Aen.

Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Marica Accepimus: Fauno Picius pater.

Faventia, Faventia Stephano, Civitas in octava regione Italiæ quam hodie Itali sua lingua vocant Favenna. Ejus incolæ vocantur Faventini, Fidentini finitimi, teste Plinio, libro 3. capite 15.

Favii, Antea Fovii à familiarum auctore dicti, qui ex ea natus fuit cum qua Hercules in fovea concubuit. Quamvis alii putent in vocitatum, quod primus ostenderit quemadmodum usi & lupi foveis caperentur. Utcumq; sit, constat à fovea dictos fuisse. Vnde Fovii, non Favii primò appellati sunt.

Favina, Vide FATVELVS.

Favni. [Germ. Was ist der Wadgater.] Agrorum & Sylvarum putati sunt dii, qui post prolixum tempus moriuntur: quod è terra geniti sint. Ovidius 1. Metam. Sunt mihi semides, sunt rustica nomina Fauni, Et Nymphæ, Satyriq; & monticolæ Sylvani. Ex quo loco apparet, alios esse Faunos, alios Satyros, & rursus alios Sylvanos.

Favonius, Favonius, Filius Pici & pater Latini, antiquissimus Aboriginum rex, Deus post mortem habitus, qui regnavit in Latia. Is genuisse etiam fertur Faunos, Satyros, Panes, & Sylvanos rusticorum numina, quos Poëtæ fingunt & cornigeros, & caprinis pedibus.

Favonius, [Germ. Die Westwind Belg. West.] Ventus ab Occasu æquinoctiali spirans, contra Sudsolanum, teste Plin. lib. 2. ca. 47. A fovendo dicitur, quod cuncta fovet, & fovet. Est enim genitalis spiritus mundi, quo plantæ hyberno frigore enectæ reviviscunt. Vnde etiam à Græcis Zephyrus dicitur, quasi Zephyrus: hoc est, vitam afferens.

Favorinus, Favorinus, Nomen philosophi, de quo fit frequens mentio apud Gellium. Orandus fuit Arelate celebri Gallie Narbonensis oppido. Inde in Græciam profectus, sub Diono philosophum operans dedit. Hic tria præcipuè in se solebat admirari: quod Gallus quum esset, Græciffaret: quumq; eunuchus esset, in adulterii tamen suspicionem aliquibus veniret: & quum imperatorem inimicum haberet, adhuc tamen viveret. Erat enim Adriano Casari insensibilis. Hunc Herodes Atticus patrem solebat appellare, hæcæque librorum ab eo factus est. Hæc ex Philostrato. A. Iulianus de varia historia, dicit hunc quandoq; in disputatione quadam Adriano celsisse, admirandibusq; proximis: Nonne cedam, inquit, ei qui viginti habeat legiones?

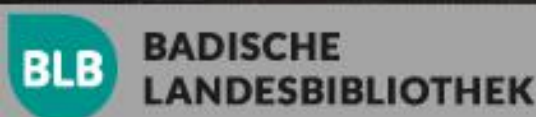
Favstus, Pastor, Remi & Romuli nutritor, Vide Liv. lib. 1. ab Urbe.

Favstus, L. Syllæ Dictatoris cognomè fuit, quod sibi ille ob perpetuam in rebus gerendis felicitatem arrogavit. Favstus Quintilius Senator sub Iuliano principe fuit. Fecerunt & alii hoc nomine, quorum catalogum vide apud Volaterranum.

Felsina, Vulgò Bologna, Urbs Italiæ, postea Bononia appellata, ut scribit Plin. lib. 3. ca. 15. in descriptione octavæ regionis Italiæ: Intus (inquit) colonia Bononia, Felsina vocitata, quæ princeps Hetruricæ esset.

Fenestella nomen proprium historici, sæpius à Plinio citati, qui novissimo tempore Tyberii Cæsaris claruit, de hoc nomine ita Alciatus in lib. 11. parægoni: Latini, inquit, veteres, calvos in medio capitis Fenestellæ vocabant, quod ea calvitia sicut vasculo sudes: ita etiam fenestra similitudinem præ se ferret: hincque historici Fenestellæ nomen apud Plinium, quod ea corporis parte glaber autor ejus familiaris fuisse. Fenestella item alius fuit, cujus de magistratibus Romanorum liber extat.

Ferentinum, penult. prod. [Faventia Ptolemæo. Germ. Ein Ort in Tuscia Italia.] Oppidum est Tuscorum, juxta Fesulas, non procul ab Amo fluvio. Cujus oppidi incolæ dicuntur Ferentini, Faventini. Auctor Plin. lib. 3. cap. 5. & Pomponius Me-

la lib. 2. Ferentinates autem, Latii populi sunt, apud eundem Plinium loco jam citato: quorum oppidum Ferentinum commemoratur à Strabone, lib. 4.

Feretrius, p[ro]p[ri]us. Dicitur esse Iupiter non à pace ferenda (ut quibusdam visum est) sed à ferendis spoliis. Nam Romulus devictis Ceninenibus hostium spolia ferculo ad id facta, in Capitolium detulit, ibique ex quercu suspensa, Iovi consecravit, eodemque in loco Iovi Feretrio templum condidit, astorque fuit posteris, ut eò capta ex hostibus spolia deferrent. Liv. lib. 1. ab Urbe: Inde exercitu victore reducto, ipse cum factis vir magnificus, tum factorum ostentator haud minor, spolia ducis hostium caeli suspensa, fabricato ad id apertè ferculo gerens, in Capitolium ascendit: ibique ea quum ad quercum pastoribus sacram deposuisset, simul cum domo designavit Iovis templo fines, cognomenque addidit Deo: Iupiter Feretri, inquit, hæc tibi victor Romulus Rex regia arma ferontemplamque, iis regionibus, quas modo animo metatus sum, dedico: sed è opinis spolis quæ regibus, ducibusque hostium caelis me autorem sequentes posteris ferent. Hæc templi est origo, quod primum omnium Romæ sacratum est. Ita deinde diis vitium, nec imitatio conditoris vocem esse, qua laturos eò spolia posteros nuncupavit, nec multitudine compotum ejus doni vulgarem laudem. Bina postea inter tot annos, tot bella, optima parva sunt spolia: adeo rara ejus fortuna decoris fuit.

Feronia, x. [Germ. Eis Wasgölm.] Nemora dea, à ferendis arboribus, Virg. 7. Aeneid. & viridi gaudens Feronia laco. Tradunt enim cum Iucus ejus fortuito arsisset iacendo, & ob id transferre inde deæ simulachrum incolæ vellent, nemus subito evituisse. Fuit & Feronia civitas sub monte Soracte, in qua ejusdem nominis dea erat, quam finitimi mira religione venerabantur.

Ferraria, [Vulgò Ferrara. Germ. Ferrar.] Nomen urbis celeberrimæ in Italia circumpadana. Item promontorium in Hispania non procul à Carthagine novæ nominatum quod habeat ferri fodinas feracissimas. Vide Melam, lib. 2.

Fescennia, [Germ. Eis Stas in Hetruria h[ab]it[ant] Castellana.] teste Plin. lib. 3. cap. 5. Hetruricæ civitas est, cujus populi originem trahunt ab Atheniensibus.

Fescenninus, a. um, Virgil. 7. Aeneid. -hi Fescenninas acies, æquosque Faliscos.

Festus, Domitiani amicus, qui dum mentagra usque ad desperationem laboraret, gladio se trajecit: prius tamen amicos consolatus. Ejus mortem Martial. lib. 1. descripsit.

Fesulæ, ærum, Olim Hetruricæ insignis civitas fuit: hodie modicus vicus non procul à Florentia: Conditam autem voluit ab Atlante Mauritanicæ rege.

F ante I

Fidenæ, æ. pen. prod. φιδνα, φιδνα Stephano: & Fidenæ, ærum, φιδνα Straboni, Urbs Latinorum mediterranea. Virg. 6. Aeneid. Hi tibi Nomentum Gabios, urbemque Fidenam. Lucan. Satyr. 6. Vivat Fidenis, & agello cede paterno.

Fidenates, φιδνατες, φιδνατες Stephano, Dicitur sunt Fidenarum incolæ: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Fidentia, æ. φιδνα. Vulgò Ferrazola, Oppidum est in octava regione Italia, cujus incolæ dicuntur Fidentini, quorum meminit Plin. lib. 5. cap. 13. Est & Fidentia, Hispaniæ Bæticæ urbs, inter Bætin amnem & Oceanum sita, alio nomine Iulia appellata, autore eodem Plin. lib. 3. cap. 5.

Fidiculanus Falcula, Senator levissimus, quem Cicero in Oratione pro Cecinna splendorem ordinis & questris, decus judiciorum, & exemplar antiquæ religionis per ironiam appellat.

Fidius, Iovis filius creditus est, quem ut fidei præsidem colebant, ærum. Plaut. per Deum Fidium credis jurato mihi. Vnde dicimus Medius fidius: de quo suo loco.

Figites, ut ait Plin. Sunt animalia Aethiopiæ, fusci coloris, mammillas geminas in pectore habentia, sicut homo: nec fera multum, ut quæ domari non possint, nec ita mansueta, ut nocentibus non noceant.

Fimbriz, Nomen fuit Romani civis crudelitate insignis, qui quum Scævola, quem graviter vulneraverat, diem dixisset, quærentibus quid in Scævola esset accusaturus: Quod, inquit, non totum corpore ferrum receperit.

Firmum, Pomponio, φερμυς Ptolemæo, Piceni castellum est, cujus meminit & Plin. lib. 3. cap. 13.

F ante L

Flamên, huius Flamini, masculino genere, sacerdotè significat. [Germ. Eis Pfaff oder Pfister. Pol. Pop. pleban. Vng. Pap. predikatur. Ang. A priest.] Sumebant autem Flamines ab eo Deo cognomen, cui sacra faciebant: ut Flamen Dialis à Jove, quasi Iovialis: Martialis à Marte: & Quirinalis à Quirino: hoc est, à Romulo. Ratio autem nominis tracta est à filo, quo caput cinctum habebant: ut docet Servius his verbis: Flamines in capite habebant pileum: quod

quum per æstus ferre non possent, filo tantum capite religere coeperunt: nam nudis penitus caputibus incedere nefas erat: unde à filo quo utebantur, Flamines dicti sunt, quasi flammæ. Plin. lib. 18. cap. 11. Varro Flaminiem faba non vesca dicit. Cic. 2. de Legibus: Divisusque aliis alii Sacerdotes, omnibus Pontifices, singulis Flamines sunt.

Flaminia, Flamini domus. [Pol. Plebana. Vng. Pap. h[ab]it.] Gell. lib. 18. cap. 15. Ignè è flaminiana est, Flamini Diali domo, nisi sacrum, efferni jus non est.

Flaminica, Flamini uxor erat. Gell. lib. 10. cap. 15. Eodemque ceremoniæ sunt quas Flaminicas sacerdotissas Diales fecerunt ajunt observare. Hoc etiam nomine appellabantur virginæ Flaminicæ Diali præministræ. Autor Festus.

Flaminium, nomen est Flamini dignitas, sive sacerdotum. [Pol. Plebanus. Vng. Pap. h[ab]it.] Liv. 6. bell. Punic. C. Claudius Flamen Dialis, quod exa p[er]perâ dederat, Flaminio abdit Gell. lib. 10. cap. 13: Vxorem si amisit, Flaminio dedit. Ricotta, Abire, & decedere Flaminio, eo modo dictum, quo abire magistratu, officio, &c.

Flaminus, sive Flaminus, dicitur qui Flamini Diali sacrorum causa prætor erat. Flaminus Camillus, pater patrius & matris, qui Flamini Diali in sacrificiis præministrabat. Antiqui enim ministros Camillos dicebant. Autor Festus.

Flaminiorum nobilis fuit Romæ familia: ex qua fuit Flaminius, qui ad Thracem lacum ab Annibale cum suis penè copis deletus est. Hic viam Flaminiam stravit à Roma Ariminum usque. Fuit præterea T. Quinctius Flaminius superioris filius, cujus vitulum lacu exequitur Plutarchus. Hic in suo Consulatu Macedonum Regem Philippum acie vici eò necessitatis compulit, ut Demetrium filium, obsidem daret, Græciæque civitatibus, quæ illius iugo parebant, abhorrere cogere. Huic frater fuit L. Flaminius fratri dissimilimus, qui à Catone tum Consore per ignominiam Senatu suo ejectus, quod quum Gallicæ provinciæ præfesset, in gratiam patris quæ turpiter à se amatum per omnè provinciam circumvenerat, Gabium quendam in convivio suis manibus intercessit. Autor Livius.

Flaminia via, Quæ per portam Flaminiam ad Tyberim Iam, Ariminum usque ducit. Nomen habet à Flaminio Consule qui eam stravit: à quo & Circus Flaminius, & Forum Flaminium nomen accepit. Cic. 12. Philipp. Tres ergo, ut dixi, viae spero viani Flaminia: ab infero Aurelia: media Cassia. Ovid. 1. de Ponto, Eleg. 9. Spectat Flaminicæ Claudia iuncta via.

Flandria, x. [Germ. Stantim in tantis est in Nederlandis] Regio est in finibus Belgarum, ad littora Oceani Septentrionalis posita: in qua sunt urbes insignes, Gandavum & Brugæ, Flandres.

Flavia familia, à flavedine capillorum dicta, quæ tres continuos Romano populo Imperatores dedit, Vespasianum, Titum & Domitianum.

Flavia colonia, [Germ. Die Statt Casarea in Palæstina] Palæstinae urbs, primum ab Herode condita, & in gratiam Tiberii Cæsaris Casarea appellata. Postea deducta eò à Flavio Vespasiano colonia, Flavia appellata est. Autor Plin. libro 5. capite 13.

Flavialis, ut flavialium collegium apud Sueton. in Domitiano: Altitentibus Diali sacerdotè, & collegio Flavialium prius habitus.

Flaviobriga, φλαβιοβριγα, Oppidum Vardulorum in Hispania citeriore: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 20.

Flaviopolis, φλαβιοπολις, Thraciæ oppidum, eo in loco conditum ubi antea Zela fuerat. Autor Plin. lib. 4. cap. 11.

Flavilla, Vide in APPEL.

Flavium, φλαβιον, Notici oppidum est apud Piniuum lib. 3. capite 24.

Flavinium, Locus Italiae in Sabinis sub Soracte monte. Vnde Servium in illud Virg. 7. Aeneid. Hi Soractis habent arces, Flaviniaque arva.

Flavona, pen. prod. φλαβονα Ptolemæo. Oppidum est Ilyrici, apud Plin. lib. 3. cap. 21.

Flevo, [Germ. Ein von den aufgängen des Rheins w[er]det jetz die Wat genennet] Rheni fluminis ostium, ut scribit Pomponius Mela, lib. 3. Plin. lib. 4. cap. 13, alterum ostiorum Rheni, Flevom: alterum Helinium appellatum scribit. Cornelius Tacitus lib. 3. Flevom castellum esse ait prope Rheni Oceanum exitum, à quo aut sumptum nomen, quod alveo daretur: aut certe prius ab alveo natum, in castello retentum est.

Floris, [Germ. Ein Obdem der Stamen / id est reiche gemitt W[er]t gen[er]et, w[er] die die W[er]t zu Erb[er]t geset hat / auf das sturjet jetz gebatet w[er]det] Des quædam à Romanis in honore habitata, quam floribus præfesse volebant. Hanc meretricem fuisse ajunt, quæ quum magnas opes corporis quæstusque vellet, populum Romanum scripsit hæredem, certamque pecuniæ reliquit, cujus ex annuo festo die suis natalis dies celebraretur editione